

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15
za rased. ozemlje . 300
za inoseststvo . . 820

Oglasi za vsak m. m. višine
stolpea (58 mm) . 2 K
mah oglasi do 80 mm
stolpea (58 mm) . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 14/2
Telefon št. 72.

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 38.

Račun kn. poš. šek. trada
šte. 11.842.

Reška avtonomistična vlada v Bakru

POD PREDSEDTVOM ZANELLE. — APEL NA ANTANTO. — PONESREČENA FAŠISTOVSKA DEMONSTRACIJA. — VAŽNE POLITIČNE KONFERENCE.

Bakar, 2. maja. Zastopniki Zanello-ve stranke, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah na Reki, so ustanovili vlado, katere predsedstvo je prevzel Zanello sam. Portfelj za notranje stvari je prevzel Peteani, pravosodje dr. Jeckhel, prosveto Lengyel, finance pa Blassich.

Bakar, 2. maja. Zanellova vlada je takoj po konstituiranju poslala brzojavne memorandume v Washington, London, Pariz, Beograd in Rim. Posebno se je obrnila na vrhovni svet v Parizu, zahtevajoč, da se vzpostavijo njena prava in prizna njena zakonitost na Reki.

Bakar, 2. maja. Semkaj je došla delegacija reške jugoslovanske stranke radi izvedbe organizacije reških Jugoslovenov. V delegaciji so profesor Grohovec, profesor Lenac, novinar Krznarič, trgovec Bunčija in trgovec Sejič. Od včeraj bivajo v Bakru tudi zastopniki reške socijalistične stranke. Za

reško avtonomistično stranko je prišel v Bakar Gotthard, za reško socijalistično stranko Senjan, za okupirano ozemlje Marinič. Tem članom reške patriotske zveze se je pridružil tudi član zveze Viljem Safranko. — Direktor reške demokratske avtonomistične stranke se je danes sestal v Bakru in je imel sejo pod predsedstvom Gotthardja. O sklepih direktorija se vzdržuje največja tajnost.

Bakar, 2. maja. Zanellova stranka je najela v hotelu »Jadran« štiri sobe za sebe. Med Bakrom in Reko so vzpostavljene zveze, vendar pa se drži Zanello precej rezervirano. Zanello je izrazil svoje zadovoljstvo nad sprejemom v Bakru.

Bakar, 2. maja. Snoči je priredilo nekoliko tukaj prisotnih mladih Rečanov proti Zneli demonstracijo. Naša oblastva so nastopila z vso energijo in aretirala dva demonstranta. Te demonstracije so brez večjega pomena.

Italijanska vlada se približuje avtonomašem

KONFERENCE Z ZANELLO.

Bakar, 2. maja. Snoči ob 19. je prišla semkaj druga italijanska torpedovka. Ko je pristajala v luki, se je poškodovala na sprednjem delu. Italijanski delegat je zaprosil, da se sme izkrcati in oti v hotel, v katerem se je nastanil Zanello. Pozneje se je delegat vrnil na torpedovko. V krogih Zanello-ve stranke vlada zadovoljstvo radi poizkusov italijanske vlade, približati se Zanello.

Bakar, 2. maja. Danes dopoldne je prišla v Bakar italijanska torpedovka po Zanello, katerega je odpeljala na pogajanja z italijanskim poslanikom na Reki Cacciadominijem. Zanellov odhod na pogajanja je rezultat snočnjega pri-

hoda in pogajanj z italijanskim uradnim delegatom. Pogajanja so se vršila na širokem morju, ker se Zanello ni upal izkrcati na italijanskem ozemlju. Okoli pol 14. se je Zanello vrnil ter je imel takoj sejo z drugimi člani svoje vlade.

NA REKI VLADA MIR.

Fašisti se boje Juzoslovanov.

Reka, 2. maja. Na Reki se je situacija stabilizirala. Mesto izgleda kakor ponavadi. »Vedetta d'Italia« piše, da za fašiste bivanje na Reki ni varno, češ, da so Jugoslovani oboroženi in vsak čas pripravljeni, da aktivno nastopijo proti fašistom.

Nov ultimaf Nemčiji -- Izvršitev sankcij odgojena

PRVE SEJE LONDONSKE KONFERENCE. — SPORAZUM MED ANGLIJO IN FRANCIJO. — NEMČIJI SE STAVI DVA-NAJSTEDNEVNI ROK. — NOVA NEMŠKA NOTA AMERIKI.

London, 2. maja. (Izv.) Vrhovni svet je imel včeraj ob eni uri popoldne sejo. Nemčiji se je dovolil dvanaajstnevni rok. Nemška vlada mora na predvečer dvanaajstega dne kratkoma sprejeti pogoje, ki ji jih je sporočila reparacijska komisija.

London, 2. maja. (Izv.) Prva seja medzavezniške konference se je vršila v nedeljo ob 15. uri v Downing Streetu. Predsedoval ji je Lloyd George, ki ga je spremljal lord Curzon. Italijo sta na konferenci zastopala grof Sforza in marki Della Torretta. Za Francijo so bili navzoči Briand, De Louchet in Berthelot, za Belgijo ministra Jaspas in Theunis, za Japonsko Hayashi in Kengemosi. Sestanek je bil posvečen proučevanju položaja, ki ga je povzročila Nemčija s svojo zavlačevalno politiko. Medzavezniški pooblaščenki so sklenili pozvati na informativen razgovor strokovnjake v vprašanju reparacij. Seja je trajala tri ure in pol in je bila zaključena ob 19. uri 30 min.

London, 2. maja. (Izv.) O poteku prvih sej medzavezniške konference ni točnih poročil. Ve se je toliko, da se je na ponovnih sestankih med Lloyd Georgeom in Briandom posrečilo odstraniti antagonizem med Londonom in Parizom. Došlo je do kompromisa, ki predvideva kratko odgoditev izvedbe nadaljnjih sankcij, zlasti zasedbe Porurja, dovoljuje po Franciji takojšnjo mobilizacijo čet, potrebnih za zasedbo nadaljnjega nemškega ozemlja. — Na sejah medzavezniške konference je Briand sprva neizprosno zastopal francosko stališče, naj se v Nemčijo ne vodi nikakoli nova pogajanja, ampak naj se sankcije takoj poostre. Briand je opozarjal na nevarnost, ki jo krije zavlačevalna taktika Nemčije, ki tudi svojih zadnjih predlogov ne smatra resno, ampak se jih poslužuje samo kot sredstvo za odgoditev. Povdarjal je zlasti, da pomeni dejstvo, da Nemčija še do sedaj ni izvedla mirovnih določil glede razoroženja, veliko nevarnost ne le za evropski, ampak sploh za svetovni mir. — Belgijski delegat je odločno podpiral stališče Brianda, dočim so

mu zlasti Angleži in Italijani ostro nasprotovali. Prodrlo je stališče Lloyd Georgea, naj se s sankcijami počaka, dokler Nemčija ne odgovori na stavljene predloge.

Pariz, 2. maja. (Izv.) Po londonskih vesteh »Tempsa« so se štirje zunanji ministri, Briand, lord Curzon, Jaspas in grof Sforza ob 10. uri 30 min. dopoldne sestali, da določijo besedilo poziva, ki se odpošlje Nemčiji. Po tem posvetovanju je bila seja vrhovnega sveta pri Lloyd Georgeu, ki je trajala približno eno uro. Popoldne so se sestali finančni izvedenci, da določijo končno veljavne predloge za jamstva, ki bi, ako bi Nemčija pristala, nadomestovala »teritorialna jamstva«. Predloge zunanjih ministrov je vrhovni svet, kakor poroča »Tempsa«, odobril. Ti predlogi določajo: Francija se pooblašča, da izvede nekatere mobilizacijske odredbe, zlasti vpoklic letnika 1919. Moč, tem bo reparacijska komisija sporočila Nemčiji nameravani način plačevanja in zahtevana jamstva. Ako Nemčija v dvanaajstih dneh, ki so potrebni za francosko mobilizacijo, ne sprejme teh predlogov brez pridržka, se takoj zasede ruhrsko ozemlje.

Pariz, 2. maja. (Izv.) V novem pozivu na Nemčijo glede ugoditve njenih obveznosti bo vrhovni svet opozoril na to, da se del določb mirovnega sveta ni pravočasno izpolnil. Nadalje bo sporočil, da se bodo pričele priprave za eventualno potrebne odredbe vojaškega in maritimskega značaja. Končno bo vrhovni svet po reparacijski komisiji sporočil o načinu plačevanja in o garancijah. Nemčiji se tudi naznani, da bodo sankcije takoj stopile v veljavo, ako se ne podvrže odločitvi odseka.

London, 2. maja. (Izv.) Kakor javlja brzojavka iz Washingtona, je tjakaj dospela nova nemška nota, ki pa še ni dešifrirana, ker je bilo besedilo pri telegrafiranju zelo potrjeno.

Pariz, 2. maja. (Izv.) Zunanje ministrstvo objavlja uradno, da je danes ob šestih popoldne vojni minister izdal povelje za mobilizacijo letnika 1919.

Mirna proslava prvega maja

LE POSAMEZNI NEZNATNI INCIDENTI. — PROTIMADŽAR-SKE DEMONSTRACIJE NA DUNAJU. — DELAVSKE MANIFESTACIJE V RIMU.

Milan, 2. maja. (Izv.) Tukaj je potekel prvi maj popolnoma mirno. Električna železnica ni vozila, vsi javni prostori so bili zaprti. V popoldanskem urah se je vršil v gledališču Teatro del Popolo imponenten shod socijalistične stranke. Govoril je na njem poslanec Turati, ki je bil obdan od mnogostevilnih tajnikov požarnih in demoliranih delavskih zbornic. Množica je sprejela Turatija z nepopisnim oduševljenjem. Govornik je govoril o stališču socijalistične stranke napram fašizmu.

Rim, 2. maja. (Izv.) V Rimu je potekel majniški praznik brez incidentov. Popoldne so imeli v botaničnem vrtu velik shod komunisti, na katerem sta govorila njihova prvaka Bombacci Vella ter anarhist Stagnetti. Skupščina je končala v miru in redu. Istočasno so imeli na mnogih mestih shod socijalisti. Ker so za 10. uro zjutraj sklicali skupščino tudi fašisti, je bilo konsignirano vojaštvo za slučaj, da bi prišlo med političnimi nasprotniki kjerkoli do spopadov. Na nacionalističnem shodu sta govorila med drugim poslanca Federzoni in Dudan. Po skupščini so nacionalisti priredili obhod po mestu. Popoldne je prišlo med fašistovskimi in socijalističnimi elementi do neznatnega spopada, ki pa ni imel hujših posledic.

Trst, 2. maja. (Izv.) Včerajšnji delavski praznik je potekel brez vznemirjenja. Dan je bil deževen. Promet je bil popolnoma ustavljen, večje kavarne so bile zaprte. Tudi gostilne so bile mrtve, ker se je vse osebe vzdržalo dela. Delavski shodi, kakor tudi volilni shod fašistovskega bloka so končali brez posebnega zanimanja in velikega navdušenja.

Varšava, 2. maja. V Varšavi so bili povodni najnikovega praznika neznatni spopadi med komunisti in socijalisti.

Nauen, 2. maja. Proslava 1. maja je v Berlinu potekla v glavnem mirno. Prišlo je samo do majhnih spopadov, pri katerih sta bila ranjena dva komunisti.

Perugia, 2. maja. (Izv.) V Rietiju je prišlo včeraj do spopada med socijalisti in fašisti. Osem oseb je bilo ranjenih.

Bakar, 2. maja. (Izv.) Včerajšnji dan je na Reki potekel čisto mirno. Do spopadov ni prišlo nikjer. Zjutraj so imele socijalistične in sindikalne organizacije kratka zborovanja v svojih prostorih.

Dunaj, 2. maja. Mala skupina udeležencev včerajšnjega komunističnega majskega praznovanja je skušala vdreti preko Ringstrasse v Bankgasse, kjer se nahaja madžarsko poslanstvo. Policija je to preprečila. Približno 20 mladeničev pa se je posrečilo z druge strani vdreti v Bankgasse, kjer so demonstrirali pred maržarskim poslanstvom in metali v okna kamenje, nakar so pobegnili.

ZA JUGOSLOVANSKO - ČEŠKI KORIDOR.

Rim, 2. maja. (Izv.) Uradna agencija »Roma« javlja, da objavlja neki uradni list pravke vlade razgovor s češkoslovaškim poslanikom v Beogradu, ki je izjavil, da je koridor med Češkoslovaško in Jugoslavijo naravnost potreben. Posebno zadnji dogodek so dokazali, da so direktne zveze med Jugoslavijo in Češkoslovaško življenjsko vprašanje, ki ga bo treba zopet začeti kljub trianonski mirovni pogodbi.

Delitev Sleziije

PROTESTNI ŠTRAJK NEMŠKIH RUDARJEV.

Vratislava, 2. maja. (Izv.) V vseh rudokopih v Zgornji Sleziiji je davi v protest proti odločitvi mednarodne plebisitne komisije, po kateri pripadeta okraja Rybnik in Ples Poljski in se regulira meja pri Katovicah, izbruhla stavka nemških rudarjev. Dela se v polnem obsegu v dveh rudokopih.

Razkrita boljševiška komplota v Ameriki in Angliji

Washington, 2. maja. Pri neki preiskavi v centrali tretje internacionale v Londonu so našli načrt, po katerem naj bi se Amerika dne 1. maja pobunila. Stvar je v zvezi z vodilnimi mesti sovjetske Rusije. Policija je aretirala dva voditelja.

London, 2. maja. (Izv.) Kakor javlja »Press Associates«, so komunisti v Angliji, z ozirom na gospodarsko krizo dežele nameravali povzročiti revolucijo. Zarota je bila pravočasno odkrita. Več voditeljev komunistov je bilo aretiranih. Niti zarote vodijo v Moskvo.

AMERIŠKI SENAT SPREJEL KNOXOVO RESOLUCIJO.

Nauen, 2. maja. Iz Washingtona se javlja, da je senat sprejel Knoxovo resolucijo brez izpremembe z 49 glasovi proti 32 glasovom.

Washington, 2. maja. (Izv.) Na koncu razprave o Knoxovi resoluciji je izjavil senator Lodge, da se s sprejetjem resolucije faktično vzpostavi mirno stanje z Nemčijo. Senator King je izjavil, da je resolucija sestavljena v duhu, da se pomaga Nemčiji.

ITALIJANSKO ČASOPISJE PROTI SANKCIJAM

Nauen, 2. maja. Italijansko časopisje je začelo pisati proti sankcijskim odredbam proti Nemčiji. »Popolo Romano« pravi, da bi bila za Italijo sramota, ako bi pristala na Briandove načrte. »Giornale d'Italia«, kakor tudi Anglija in Zedinjene države ne bodo odobrile pretiranih zahtev Francije.

GRŠKI KRALJ BO ODPOTIL?

Pariz, 2. maja. (Izv.) »Petit Parisien« poroča iz Londona: Vest Exchange Telegrapha javlja iz Aten, da odide po poročilu lista »Prawos« ministrski predsednik Gunaris po svojem povratku iz Smirne v London, da se pogaja glede odstopa kralja Konstantina.

NOVA GLEDALIŠKA STAVKA NA DUNAJU.

Dunaj, 2. maja. (Izv.) Mezdno gibanje nameščencev dunajskih gledališč je dovedlo do stavke v »Theater an der Wieden«. Zaupniki osebja Karcazovih gledališč so danes stavili ravnateljem ultimaf, v katerem zahtevajo povišanje vseh dohodkov za 30 odstotkov. Ravnatelji so zavzeli stališče, da se morajo vršiti pogajanja le med organizacijami. Ker se ni dosegel sporazum, je osebje v »Theater an der Wieden« danes pričelo stavkati. Gledališče je bilo pri današnji predstavi popolnoma razprodano. Predstava pa se je morala vsled stavke odpoovedati. Ako se jutri ne doseže sporazum, bodo najbrže tudi nameščenci ostalih dunajskih gledališč pričeli stavkati.

POVIŠANJE ŽELEZNIŠKIH TARIFOV V AVSTRIJI.

Dunaj, 2. maja. (Izv.) Predlog za zvišanje osebnih in tovarnih tarifov na državnih železnicah se predloži odseku za prihodnje dni. 100% zvišanje osebnih pristojbin in pristojbin za prtljago stopi v veljavo že s 1. julijem. Pristojbine za tovarni promet, ki se bodo zvišale za približno 70%, stopijo v veljavo meseca julija ali najkasneje s 1. avgustom.

BOJ MED ŽIDI IN ARABCI V JAFFI.

London, 2. maja. (Izv.) V Jaffi je prišlo, kakor se brzojavlja iz Jeruzalema, do spopada med židi in Arabci. Bilo je 20 mrtvih in 150 ranjenecv.

PREVOZ PADLIH AMERIKANECV V DOMOVINO.

Pariz, 2. maja. Ameriški parnik »Wheaton« je s krstami 3300 ameriških vojakov, ki so padli na francoskem bojišču, odpotoval iz Cherbourga v Ameriko.

FAŠISTOVSKI VOLILNI SHOD V TRSTU.

Trst, 2. maja. (Izv.) Včeraj so se predstavili tržaškimi volilcem kandidati nacionalističnega fašistovskega bloka v Trstu. Shod se je vršil v gledališču »Politeama Rossetti« i je bil prilično obiskan. Skupščini je predsedoval senator Valerio, bivši tržaški župan. On je tudi otvoril shod z običajnimi frazami in zahvalo Italiji, ki je rešila Trst iz kremlev bive monarhije. Za Valeriom so govorili štirje fašistovski kandidati, kapitan Banelli, odvetnik Suvich, inž. Menesini in odvetnik Giunta. Ko je Giunta nastopil, so se pojavili v dvorani živio-klici na fašistovskega prvaka. Giunta je govoril kot po navadi v na pol stavkih in je dosegel višek svoje retorike, ko je povdarjal svoj program, o katerem je dejal, da ima začetek v požigu Narodnega doma v Trstu. Ko je omenil, da se fašisti ne boje nikogar, tudi ne reških Zanellojancev, se je čul vzklík: »Dol ž njimi«. Na koncu svojega govora je hujšač prebral pismo d'Amunzia, kateremu so poslušalci aplavdirali in pismo Sem Benellijevo, ki je poslal tržaškimi fašistom svoj pozdrav. — Po shodu je bil obhod po mestu, ki pa je bil jako klavern, ker je ves čas

deževalo. Deževnemu vremenu se je zavaljalo, da ni prišlo nikjer do fašistovskih napadov.

Železniška stavka v Primorju

Trst, 2. maja. (Izv.) Železničarski štrajk traja neizpremenjeno dalje. Položaj je še vedno nerazjasnen. Železniška direkcija je poslala v Trst nekaj strokovnjakov da prouče situacijo. V nedeljo ob 4. uri popoldne so imeli železničarji sestanek, kateremu je prisostvoval tudi tajnik gospodarskega sindikata železničarske organizacije. Prisotnost tajnika se spravlja v zvezo s kombinacijo o možnosti pogajanj med železničarji in državnimi funkcionarji.

Trst, 2. maja. (Izv.) Vsi železničarskega štrajka odhaja iz Trsta dnevno en vlak v smeri proti Istri in en vlak v smeri proti Postojni. Ob 6. uri 15 min. pelje vlak v smeri proti St. Petru, ob 8. uri 20 min. vlak v smeri proti Beogradu (Orientekspres) ob 14. uri 9 min. vlak v smeri proti Vidnu in Parizu. V Trst prihaja ob 16. uri 35 min. vlak iz Postojne, ob 16. uri 40 min. vlak iz St. Petra in Reke, ob 7. uri Orientekspres, dalje dnevno po en vlak iz Pulja, Vidma in Benetk.

Lenin o kapitalizmu

V zadnjem času smo že večkrat opozarjali, da se oblika marksistične politike ruskih boljševikov polagoma oblažuje. Da je temu tako, svedoči tudi Leninov govor, ki ga je imel na veliki skupščini komunistov v Moskvi. Glasi se:

Izpovedba naše politike napram kmetom znači, da se je njihov položaj sam izpremenil. Svoboda trgovine nam mora pripeljati do razvoja državnega kapitalizma. V današnjem gospodarstvu življenju Rusije je spoznati pet različnih sistemov, in sicer: 1. patriarhalni sistem, kjer kmetje delajo samo zase; 2. produkcija blaga v malem, ki ima za posledico prodajo izdelkov na tržišču; 3. kapitalistično gospodarstvo; 4. državni kapitalizem in 5. socializem.

Veleindustrija ni nanovo ustanovljena, ker socialistične tvornice dobivajo samo majhen del onega, kar bi morale dobiti. Opustošeni kraji, pomanjkanje strojev in sirovin ter slabe prometne razmere imajo za posledico, da kljub socializmu še obstajajo mala podjetja.

V takih razmerah pomeni državni kapitalizem stajanje malih podjetij. Svoboda trgovine je čisto naravno povzročila propad kapitalizma, čemur se ni bilo mogoče zoperstavljati, toda ta kapitalizem ne pomeni za nas nevarnosti; z njegovo pomočjo vzdržujemo povečano produkcijo, kar je za nas potrebno, in mi smo sami za to, da povečanje proizvodnje še bolj okrepimo.

Mi dajemo prednost državnemu kapitalizmu ter bomo tudi določili, v kakšnem razmerju se lahko razvije. Ta kapitalizem bo pod nadzorstvom države, ker je delavska država prevzela tvornice, podjetja in železnice, se tega kapitalizma ne bojimo. Kapitalizem, ki stoji pod tako kontrolo, se nikakor ne protivi ideji komunizma, dokler se oblast države nahaja v rokah delavskih slojev.

Rusija v srednji Aziji

Stara carska Rusija je vodila v srednji Aziji politiko neprestane osvajanja. Dežela za deželo je prihajala v njeno oblast; bilo je videti, da bo naposled vsa vzhodna Evropa in vso notranjo Azijo obsegal le en imperij, velikanska Rusija. V tem cilju carska oblast v notranjosti ni zadela nikjer na enakovrednega tekmeča. Ko pa se je začela primitivna k morjem ter k deželam, ležečim ob njih, sta nastopili Japonska in Anglija; prva je odrinila Rusijo od Pečilskega zaliva, druga se je koncentrirala na obrambo Dardanel, Perzijskega zaliva in Indije s tem, da je držala Kabulske prelaze in Tibet.

Tik pred svojim polomom je Rusija tudi napram tej angleški barijeri dosegla velike uspehe. Sanje o ruskem Carigradu so se takorekoč že uresničevale, severna Mala Azija in Armenija sta prehajali v rusko posest, posebna pogodba z Anglijo je prepustila Rusiji večjo severno polovico Perzije, kjer so stalno stale kozacke čete in kjer so se nahajale vse gospodarske koncesije v rus. rokah. Afganistan je bil za enkrat še sporen, v Tibetu je prevladal angleški vpliv, toda ruski diplomaciji so se posreželi Mongoli odcepiti od Kitajske in jo na ta način pripraviti za »zblizanje« z Rusijo.

Preskočimo vse drugo in pogledimo, kako zunanjo politiko vodi sovjetska Rusija v srednji Aziji.

V preteklih mesecih so sovjetske čete zavzele Armenijo in Gruzijo ter vpele sovjetski vladni sistem, s čimer je obnovljena v deželah ruska državna moč, dasi v drugačnih, »lepših« oblikah. Koncem februarja je za moskovska vlada sklenila posebno pogodbo s Perzijo, ki nam odkriva, ako izluščimo

iz zgovorne in pestre opreme politično jedro, zanimivo diplomatsko prebrisanost sovjetskega zunanjega komisarja.

Po tej pogodbi se odpoveduje Rusija vsem prejšnjim carističnim pogodbam, ki so omejevale neodvisnost in pravice Perzije, vsem gospodarskim koncesijam in privilegijem, pa tudi vsem že ustanovljenim gospodarskim podjetjem v deželi, toda Perzija se obvezuje, da ne bo teh koncesij dala nobeni drugi državi ali tujim podanikom. Daje vrača Rusija Perziji večino obmejnega ozemlja pri Asterabadu, ki ga je vzela pri »obmejni korekturi« 1.1893. Važno pa je naslednje: Obe državi si garantirata medsebojno, da se ne bosta vmešavali v notranje zadeve druge, posebno pa, da ne bosta zbirali oboroženih sil za vpad v sosedno državo niti trpeli, da bi tretja država nabirala vojne sile na njih ozemlju. Naposled se zaveže vsaka izmed pogodbenih držav, da bo preprečila z vsemi razpoložljivimi sredstvi na svojem ozemlju nastop čet in sploh oboroženih bojnih sil katerekoli tretje države, katerih prisotnost bi pomenila nevarnost za meje, interese ali varnost druge pogodbenice stranke. Najzanimivejša k tej točki, ki je naperjena proti Angliji, je klavzula, da ima sovjetska vlada pravico, v lastno obrambo poslati lastne čete na perzijsko ozemlje, ako bi Perzija sama ne bila dovolj močna, da odbije proti Rusiji naperjeno podjetje.

V pogodbi z Afganistanom pa se je zavezala vsaka izmed pogodbenih držav, da ne bo sklepala s tretjo nikakih vojaških ali političnih pogodb, naperjenih proti drugi stranki. Ker pa je afganski emir znan kot nezanesljiv možak, mu je sovjetska vlada zagotovila kot letno subvencijo en milijon v zlatu. Emir pa dovolji ustanovitev sovjetskih konzulatov v glavnih mestih, kar Angliji ne more biti prav nič všeč.

Po svežu

— Češki tiskovni zakon. V Češkoslovaški je sedaj izdelan načrt za tiskovni zakon. Zakon vsebuje iste točke, ki jih je pred časom predložil češki vladi odbor društva češkoslovaških novinarjev.

— Teološka fakulteta pri nemški univerzi v Pragi ostane. Proforski kolegij nemškega vseučilišča se je te dni bavil z vprašanjem ločitve bogoslovne fakultete. Senat in pretežna večina profesorjev in docentov se je izrekla za to, da ostane teološka fakulteta pri univerzi.

— Češkoslovaški železniki, ki so imeli te dni strokovni kongres, so se izjavili proti pristopu v tretjo internacionalo.

— Službeni jezik na Češkoslovaškem. Praska vlada je izdala naredbo o službenem jeziku v republiki. Službeni jezik je povsod češki, samo nemško vloženi akti v okrožjih, ki imajo nad 20 odstotkov nemškega prebivalstva se bodo reševali v nemškem jeziku.

— Konfiskacija verižniških telefonov. Poštno ministrstvo v Pragi je pred nekaj dnevi naročilo vsem poštanim uradom, naj odvzamejo telefone vsem trdkam in zasebnikom, ki so bili kaznovani zaradi odiranja in veriženja. V Bratislavi so že odvzeli telefoni 7 kavararn, dvema gostilnama, 5 mesarijem, 8 delikatenskim trgovinam in zelo mnogim trgovcem.

— Kriza nemške vlade. Kakor se poroča iz Berlina, je kriza v nemški vladi neizogibna. Zunanji minister dr. Simons je baje še predno je bila odpisana znana nemška nota »Hardingu«, podal svojo demisijsko. Odstop je utemeljeval s slabim zdravstvenim stanjem, telesnim in duševnim, ki so ga povzročili napori njegovega dela. — Kanzler dr. Fehrenbach se je izjavil s Simonsom solidarnega, prosil ga je

pa, naj se nekoliko počaka. Vseled tega je pričakovati, da odstopita oba, poleg njiju pa še dva druga ministra. — Nemško časopisje dementira te vesti in piše, da ostane kljub odstopu Simonsa in Fehrenbacha koalicijska vladajoča stranka nedotaknjena. Centrum, ljudska stranka in demokrati ostanejo torej še znanprej na vladi. Glede rekonstrukcije kabineta se sedaj že vodijo pogajanja.

— Sestanek vojaških poveljnikov v Moskvi. Sovjetska vlada je pozvala v Moskvo vse zapovednike in načelnike štabov rdeče armade, da prisostvujejo vojnemu svetu, ki ga bo vodil Trocki. Boljševiški krogi pripisujejo temu sestanku veliko važnost, ker se bo na njem razpravljalo o vprašanju notranjih nemirov v Rusiji, ki so se v zadnjem času pomnožili.

— Delavci in boljševiški vodje. Nedavno se je v Moskvi vršila velika delavska skupščina, na kateri je prišlo do velikih demonstracij proti boljševikom. Delavci niso pustili govoriti voditeljem boljševizma ter so od njih zahtevali, da jim dajo 1. maja amnestijo, da ukinejo privilegirane karte za prehrano, da vzpostavijo svobodno trgovino in da zatrejo »črezvitajke«.

— Hardingov govor o nalogah Amerikancev. Pred častniki oklopne križarke »Pennsylvania« je imel predsednik Harding govor, kjer je izrazil upanje, da svet ne bo videl več vojne. Zedinjene države imajo samo eno željo, da bi mogle z vsemi razpoložljivimi sredstvi braniti svoje pravice. Amerika ni nikoli ničesar zahtevala od svojih častnikov, kar ne bi bilo v skladu z njihovo vestjo svobodnih mož. Toda če bi bilo potrebno, se bo vsak Amerikanec drage volje žrtvoval. Zedinjene države ne marajo aneksij in tudi ne zahtevajo odškodnine, hočejo pa svoje pravice ter jih nameravajo doseči s sredstvi, ki jih mora odobravati vsak pravično čuteči človek.

— Amerika pri sejah vrhovnega sveta. Pariški listi poročajo, da sta se francoska in angleška vlada dogovorili glede sodelovanja Amerike na sejah vrhovnega sveta. Ameriki bo na povzetovanjih dana velika prostost in beseda. — Politični krogi računajo, da se bo ameriški zastopnik začel udeleževati sej že ta teden.

— Naloga Amerike na bodoči konferenci. »Daily Chronicle« javlja iz Newyorka, da bo imel morebitni zastopnik Zedinjenih držav na bodoči medzavezniški konferenci nalogo podpreti in obsoditi stališče antantnih držav posebno v vprašanju odgovornosti za vojno in nemških obveznosti.

Politične beležke

— Rekonstrukcija kabineta. Beograjske novine javljajo, da se brzkotne v najkrajšem času izvrši rekonstrukcija kabineta, kjer naj bi se izenačilo število radikalnih in demokratičnih ministrov. Listi vzdržujejo vest, da boče Drašković na vsak način odstopiti, pa tudi Pašić hoče odložiti zunanji portfelj, da bi se mogel samo kot predsednik vlade posvetiti političnemu delu. Popolniti je treba tudi mesto ministra za vojno in mornarico vsled smrti generala Jovanovića. Glede ministrstva za notranje zadeve postoji kombinacija, da notranji portfelj prevzame sedanji minister za prosveto Pribežević, a prosvetni portfelj bi prevzel dr. Krstelj, bivši predsednik dalmatinske vlade. Za ministra zunanjih zadev prideta po informacijah iz radikalnih krogov v pošte dr. Momčilo Ninčić ali pa dr. Velizar Janković, katerega zadnjega kandidatura podpira posebno Pašić. Glede vojnega ministra še ni nobene kandidature, a verjetno je, da se imenuje nov minister vojne v sporazumu med vlado in generalnim štabom.

— Prekinjena pogajanja. Iz Beograda poročajo, da je prejel ministrsko predsedništvo od vseh strani priznanje in zahvalo, ker je tako energično nastopilo v vprašanju jugoslovansko-italijanskih trgovskih pogajanj in na ta način izrazilo prekid istih. Odločno stališče naše vlade je na razpoloženje v Rimu, kjer so se takoj po dohodu šesta italijanske misije senatorja Luzi-ollija začele konference, katerim so prisostvovali ministri za zunanje zadeve Sforza z jugoslovanskim odpravnikom Antonijevićem. Grof Sforza je baje izjavil, da Italija nikakor ni mislila zavlačevati evakuacije Dalmacije, ki se je zavlekla edino radi tehničnih ovir. Italijanska vlada je storila vse, da se pospeši evakuacija in je izdala tudi v zadnjem času vse potrebne na-

redbe. Beograjske novine poudarjajo, da je evakuacija le en vzrok prekida pogajanj, vzrokov pa je več, a najvažnejše vprašanje je vprašanje luke Baroš. Zato ni misliti na obnovev pogajanj v doglednem času, kot to mislijo italijanski krogi, temveč pogajanja se začno šele takrat, ko bodo vsa sporna vprašanja definitivno rešena.

— Italijanska lojalnost. Iz popolnoma zanesljivega vira se poroča iz Rima, da se v črnogorskem taboru v Gaeti nahaja šef onih banditov, ki so v Hercegovini napadli štab armije in komandanta Tužica. Ta bandit uživa zaščito italijanskih oblasti in njihovo popolno zaupanje. Ali gospoda v Rimu res ne ve, kaj pomeni vzdrževati s sedom lojalne odnošaje?

Domače vesti

Ljubljana, 2. maja.

— Finančni minister v Osijeku. Finančni minister dr. Kumanudi je na potovanju v Baranjo v petek zvečer prispel v Osijek. Ustavil se je v Osijeku, da se udeleži proslave Zrinjskega in Frankopana, ter je v soboto jutraj prisostvoval cerkvenemu opravilu, zvečer pa slavnostni predstavi v gledališču in akademiji, pozneje pa meščanskemu komercu v »Hrvaškem domu«.

— Iz občinskega sveta ljubljanskega. Bivši ljubljanski podžupan dr. Karel Triller je z ozirom na svoje zdravstveno stanje odložil mandat, katerega mu je demokratiška stranka vnovič poverila pri volitvi dne 26. aprila. Na njegovo mesto stopi v občinski svet prvi izvoljeni namestnik, nadzornik južne železnice Fran Planinšek.

— Imenovanja. Levanič Josip, strokovni učitelj v St. Juriju je pomaknjen v X. činovni razred, strokovni učitelj Franc Wernig na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru pa od praktikanta v XI. činovni razred.

— Imenovanje ravnatelja v Rogški Slatini. Deželna vlada je v današnji svoji seji imenovala Ivana Čefuto, ravnatelja biskupskih veleposestev v Djakovem, za ravnatelja zdravilišča v Rogški Slatini. Novoimenovani ravnatelj je rodom iz Tomaja na Krasu. Od leta 1896. do 1913. je bil nadzornik nadbiskupskih posestev v Zagrebu, od 1. 1913. pa je bil ravnatelj biskupskih nadarbin v Djakovem. Kot takemu je bilo poverjeno gospodarstvo čez latifundije, obsegajoče 20.700 ha, ter vodstvo lastne gozdne železnice, industrije in obsežne trgovine.

— Deželna vlada odobrila ljubljansko posojilo. Uradni list objavlja že znano naredbo deželne vlade za Slovenijo, s katero se mestni občini ljubljanski dovoljuje najeti posojilo 20 milijonov kron. To posojilo se porabi za popravilo in razširitev mestnih podjetij, to je klavnice, elektrarne in plinarne, za izpopolnitev cestne električne železnice, za ustanovitve mestne ledarne in za ureditev obrežij Ljubljane, nadalje za popravilo mestnih cest, ulic in trotoarjev, za tlakovanje javnih trgov in ulic in za izpopolnitev mestne kanalizacije.

— Razveljavljene policijske naredbe. Naredbe poveljstva za notranje zadeve glede nadaljnjega bivanja pripadnikov nam sovražnih držav v policijskem okolišču ljubljanskem ter o dovolitvi za nastanitev v policijskem okolišču ljubljanskem, mariborskem in poljskem so razveljavljene.

— Dva nova predmeta v ljudski šoli. Med obvezne učne predmete ljudske šole se z naredbo deželne vlade za Slovenijo uvajata dva nova predmeta: srbohrvaščina in deška ročna dela.

— Pobiranje gostiščine v Ljubljani. Pobiranje gostiščine, določene z naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 5. maja

1921., šte. 208 Ur. l., se je podaljšalo do konca meseca aprila 1922.

— Politični klub JDS. ima sestanek v torek dne 3. t. m. v tajništvu JDS, Narodni dom ob 20 uri zvečer. Člani se vabijo na polnoštevno udeležbo. — En četrt ure pred sestankom ima odbor kluba sejo. Odborniki se naprošajo, da pridejo točno ob tri četrt na osmo k seji.

— Izjedačenje uradniških plač in navijalci cen. Iz uradniških krogov nam pišejo: V zadnjem času v časopisih priobčena poročila o nameravanem izjedačenju uradniških plač so vzbudila veliko govoričenja o izvanredno visokih prejemkih, ki jih dobi baje vsak posamezen uradnik. Take govoriče čirijo zlasti oni vojni dobičkarji, ki hočejo z ene strani dobiti uradništvo krivde, da se jim nalaga za vzdrževanje istega vojne davke, z druge strani pa, da pokažejo svetu, kako pravično je zvišati zopet cene in ubogi uradniški pari potegniti iz žepa one maloštevilne kronce, ki jih dobi iz naslova izjedačenja plač. Izjedačenje plač, kadar se v istini izvede, bo pomenilo le za posamezne kategorije zvišanje do 300 kron mesečno, nekatere kategorije pa ne bodo nič pridobile. Navijalci cen, ki jim zvišanje uradniških plač doni na ušesa kakor boja tromba vojaškemu konju, naj se natančneje informirajo o materialnih koristih, ki jih prinese uradništvu izjedačenje.

— Svarilo potnikom v Severno Ameriko. Glasom obvestila ministrstva za zunanje zadeve se je na italijanskih ladjah, ki vozijo med Italijo in Severno Ameriko, pojavilo nekoliko primerov kužnih bolezni. Amerikanska sanitetna oblastva postavljajo zato vse potnike, ki prihajajo z italijanskimi ladjami iz italijanskih pristanišč, pod najmanj deseterdnevno karanteno. Italijanski izseljeniški inšpektorat je zato prepovedal vsem parobrodnim društvom sprejemanje tujih potnikov v Ameriko. Kdor želi potovati v Severno Ameriko, mora torej potovati preko pristanišč drugih zapadnih držav. Brezposelnost delavcev v Ameriki traja, kakor poroča naš konzulat, še nadalje.

— Sanatorij za škrofulozne otroke. Odeljenje za zaščito dece in mladine je posvetilo posebno skrb bolehnim anemičnim in škrofuloznim otrokom, izročajoč jih angleškemu sanatoriju na otoku Lapad pri Gruzju. V poslednjih petih mesecih je bilo v ta sanatorij poslanih 25 otrok, katerim je tamkajšnje bivanje znatno koristilo. Ker pa so prostori sanatorija premajhni za večje število otrok, je sarajevsko odeljenje za zaščito dece sklenilo, da tudi svoj novozgrajeni sanatorij v Palih porabi v to svrhu. V sporazumu z zdravstvenim odelkom bo otvorilo tudi šolo v naravi, da otroci v poduku ne zastanejo, ker bodo bivali tamkaj po 3 do 4 mesece.

Prosveta

POMLADANSKI KONCERT «GLASBENE MATICE»

Pevski zbor »Glasbene Matice« priredi v ponedeljek, dne 9. aprila 1921 v Ljubljani koncert, na katerem se bodo izvajale poleg Rubinsteinovega »Jutra« same doslej še neizvajane skladbe naših domačih skladateljev in sicer Pavličiča »Na Krki«, Santla »Aganče Božji«, Adamičev »April«, Lajovic »Lan« in p. Hug. Sattnerja kantata za mešan zbor, soli in orkester »V pepelnici noči« na besedilo Simona Gregoričiča. Ni ga slovenskega pesnika, ki bi se narodu tako hitro priljubil, kakor Simon Gregoričič. A tudi ni pesnika, čigar pesmi bi bile tako prikladne za skladbo kakor Gregoričičeve in le malo je iz njegovih pesmi, ki bi ne bile že glasbene. Stvar je enostavna: Gregoričič je lirik, in lirčna pesem najhitreje najde glasbenega interpreta, pa tudi najlažje odmeva v lirčno navdahnjenem slovenskem srcu.

P. Hug. Sattner je uglasbil poleg manjših Gregoričičevih pesmi najprej »Nevhite« za moški zbor, potem kantato »Ojki« in »Soči« z orkestralnim aparatom, ki jih jo »Glasbena Matica« izvajala pred leti z velikim uspehom. Njegovo najnovejšo delo pa je kantata »V pepelnici noči«. Skladatelj ima navado, da par let molči; vemo pa, da na tibem snuje novo delo, ki se naenkrat pojavi. Prijatelji so mu prigovarjali naj se loti »Pepelnice

noči«, ki je v sedanjih dobi ravno tako aktualna, kakor je bila svojčas »Soča«. Danes leži to delo pred nami.

Kantata se prične z osemaktino temo v e-molu, katero prične violončel, povzame vijola. II. in I. vijolita, dočim drugi glasovi primerno kontrapunktirajo, vedno bogateje in silneje. Uvodni stavek se vmiri in celi zbor vstopi unisono... Polnočni zvon z visokih lin krepko zaklenkal je... V fungiranih stavkih slika konec predpustnih vesellic in zbiranje v svetlišču božjem. Sopranski samospev vstopi in v lepi kantiloni riše krasoto božjega hrama... Glej, božji hram sred poljan dviguje se v nebo... Krepak moški zbor vpadne in naznanja vrvenje krdel v svetlišče; seveda sama košata gosпода, nakičena z dragulji in biseri, gosпода, kateri je v zabavo celo kontrast med ravnimi minulimi bakanjaljami in resnobno pepelnico noči... Kot reke v morje vanj nocoj kričala silno vro... Zbor precej razprežen, odločen in kremenit, čigar konec je odprto vprašanje. V tem hipu čuje pesnik skrivnostni glas: Kar zreš jih pred seboj, zapiši med mrlje ml s pepelom tem nocoj... V dolgem, pomenljivem samospevu popiše pesnik svoje sanje. Najprej sebi vsaje pepela na teme — vtopljen v neme misli... Pepela zdaj na teme sem najprvo sebi vsul... nato pozove krčela in mešani zbor se obrne do njih, preteč in svařeč krobane glave, katerim se bo kmalu strlo žezlo in prestol v prah... Oj, grešniki maziljeni, proč krono in škrlat... Isto-

tako krivičnike, ki reveže zatirajo; dalje one, ki z umom in cvetom let veseli se bahajo: vsi bodo prah in pepel... Ritem se spromeni in v šestostminkem taktu priskaklja sedaj še... roj neskrbnih jasnih lic in lepši od evetice... eleganten, dvoglasen salonski valček za soprane in alte, poln mladeniškega ognja in razbortosti: ... Nazadnje roj se priskaklja neskrbnih jasnih lic... Naj li tudi te zaznamujem za smrt? Resnobni akordi spremene situacijo in bariton z drhtečim glasom sem zaznamoval za smrt... Smrtna tišina zavlađa v orkestru. — Končano! — Ne! — Tam doli duri zakripljejo... In nove trume v božji hram skož nje se vsipljejo... Mešan zbor v poljudnem tonu... Ne, teh ne bom pepelil, to pač je narod moj!... Bariton zopet zavzame svoje mesto in izvrši hvaležno svojo nalogo: ... Vstani, vstani, borni narod moj, pepelnici dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan!... V ta sprev vpadе ves zbor in orkester in v mogočnih akordih slavi slovenskega naroda vstajenja dan... vstajenja dan, vstajenja dan, vstajenja dan...

O skladbi bi sodila javnost; lahko pa se reče, da je to delo, četudi po obsegu ne najdljše, vendar po glasbeni vsebini in čutu našega skladatelja najboljše delo. Je moderno; vendar ne v tem smislu, da bi delalo velikanske skoke in daleč za seboj pustilo ljudstvo, ki ne more slediti; marveč je nova etapa, do katere se bo slovenska duša lahko in rada povzpela; je skladba, ki jo bo narod zaradi zdrave

melodike in globokega čuta umel; skladba, ki ne bo počivala v arhivu Glasbene Matice, marveč bo zaradi prikladnosti in ker je prepojena narodnostnega idealizma našla pot med slovanski svet.

p. Julij Betetto, član dunajske državne opere je dospel v Ljubljano, da nastopi kot gost na naši operi. Ker se pa je na potu prehladil, se je moralo njegovo gostovanje za nekaj dni odložiti. Kot čemu, nastopi g. Betetto koncem tega tedna v operi »Mignon« ob priliki debija gospe Pavie Lovsetove.

p. Ljubljansko dramsko gledališče je jutri v torek zaprt, v opernem pojejo »Carmen« na red E.

p. Za koncert »Glasbene Matice« v Ljubljani, ki se bo vršil v ponedeljek dne 9. maja, se prično vstopnice danes prodajati. Poleg najnovejšega Sattnerjevega dela »V pepelnici noči« bo moški zbor izvajal tudi Rubinsteinovo krasno skladbo »Jutra« s spremljevanjem orkestra. Sattnerjeva »V pepelnici noči« in a capella zbori: Pavličič »Na Krki«, Santlov »Aganče Božji«, Adamičev »April« in Lajovic »Lan« se bodo v tem koncertu sploh prvič javno izvajali. Bogastvo ustvarjajoče in izvajajoče umetnosti pri Slovencih mogočno raste. Opozorjamo obitvo, da si priskrbi pravočasno vstopnice.

p. Trije najznamenitejši koncerti v Ljubljani bodo v mesecu maju tekočega leta, in sicer pevskega zbora »Glasbene Matice« dne 9. maja, češkega pevskega

zbora »Hlahola« iz Praga 14. maja in hrvaškega pevskega zbora »Lisinskoga« iz Zagreba 24. maja, vselej v Unionski dvorani. Nastopijo torej najznamenitejši zbori Ljubljane, Prage in Zagreba tekomo enega meseca v Ljubljani.

p. »Lisinski«, najdljše koncertni pevski zbor hrvaški, poseti Slovence v Ljubljano dne 24. maja ter priredi v Unionski dvorani velik koncert.

p. Pevski zbor »Glasbene Matice«. Danes, v torek dne 3. t. m. pevska vaja za mešani zbor ob pol 7. uri zvečer. Polnoštevno! — Odbor.

— Iz gledališkega sveta. Te dni gostuje v zagrebškem narodnem gledališču slavna poljska tragedkinja Stanisla-va Wysocka iz Varšave. Nastopila bo tudi kot Hamlet. — Dne 2. maja začne gostovanje hudožestvenikov v vinohradškem gledališču v Pragi.

Arhitekt prof. Plečnik izdeluje po naročilu češkoslovaške vlade načrt za obnovo Hradčina v Pragi. Praško časopisje pohvalno razpravlja o Plečnikovem projektu ter omenja, da je naš rojak prof. Plečnik eden najznamenitejših modernih arhitektov. Kakor znan, je arhitekt Plečnik imenovan za profesorja na tehniški fakulteti ljubljanske univerze. Čim izvrši svoj projekt za obnovo Hradčina, se profesor Plečnik preseli v Ljubljano.

VEČJA OD NASILJA SOVRAŽNIKA, BODI NAŠA POŽRTVOVALNOST ZA TRPEČE BRATE!

*** Vojaški koncert v kavarni Zvezda.** Danes v torek, 3. maja, zvečer v kavarni »Zvezda« koncert vojaške godbe Dravsko divizije. Nadaljni koncerti se vrše 6., 10., 13., 17. in 20. t. m. Vstop prost.

*** Čarobni večer vojne invalida.** Splošna organizacija vojnih invalidov za slovensko ozemlje priredi v sredo dne 4. maja ob pol 9. zvečer čarobni večer v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Nastopi gosp. Josip Kratil, vojni invalid iz Prage, ki je na italijanskem bojišču izgubil vsled eksplozije granate obe nogi. Predstava iz vaje klee. Nastopil je z velikim uspehom v prvostopskih varietetih. Vstopnice se dobijo v trafikah gospe Sever v Selenburgovi ulici. Čisti dobiček je namenjen organizaciji vojnih invalidov.

*** Iz Šoštanja nam poročajo:** Na 1. maja je prišlo tudi nekaj narodnozavednih delavcev na majsko slavnost socijalistov. Imeli so poleg rdečega znaka tudi karko v državnih barvah. To je nemškutarske delavce silno raztogotilo. Zadrževali so, da se morajo državne karko takoj odstraniti, češ, da so državne barve znamenje kapitalistov. Sodruga, ki so imeli slovenske karko, so vrh tega zmerjali z izdajcami proletariata in jim grozili na načine, kakršnih so zmogli samo zagrizeni nemškutarji. Oblasti bi morale vsakega energično poseči v to sresno gnezdo.

*** Iz Kokarije Savinjski dolini nam javljajo,** da ste bili tamkaj prvotno samo dve kandidatski listi: socijalistična in samostojnih kmetov. Kaplan iz Rečice pa je tako dolgo spletkaril in vohunil po občini, da je socijaliste pregovoril, da so zeli na svojo listo nekaj klerikalcev, kakor je bila lista vložena kot lista Kmetске zveze. Kokarski socijalisti so torej popolnoma zlezli pod kaplanovo kuto.

*** Shod demokratske stranke v Rogatcu** bo v torek, 3. maja, ob 8. uri zvečer v Šternovi gostilni.

*** Iz Rogatca nam javljajo:** Naši »proletarci« so postavili na čelo svoje kandidatske liste najbogatejšega moža v vsem okraju, trgovca Berliga, ki zna izpreminjati barve, kakor kameleon. Bil je že črnorumen, potem črn, nekaj časa narodno zaveden, sedaj pa zopet rdeč. Svoječasno je bil tajnik »Sulvereina«, potem predsednik »Bralnega društva« in prejšnji dekan v Celju ga je celo priporočal s prižnice kot najbolj zavednega trgovca. Ko so se lani vršile priprave za občinske volitve, so ga hoteli kandidirati Slovenci kandidati, a on je ponudbo odklonil, češ da je nervozen in da se sploh ne misli vtičati v politiko. Sedaj pa se je kar naenkrat pojavil kot nosilec socijalistične liste. Najbrže ga je pregovoril njegov zet, dr. Bratanitsch, ki bi ga s pomočjo socijalistov rad spravil na županski stolec.

*** Mestni šolski svet v Celju.** Iz Celja nam poročajo: Vlada je v mestu Celje ukinila mestni šolski svet, vsled česar smo več mesecev brez zakonitega šolskega zastopstva. Z veseljem pozdravljamo vest, da se bo avtonomni mestni šolski svet zopet vzpostavil, da bo torej vršil svoje, kateri pripadajo na deželi krajčan in hkratu okrajnemu šolskemu svetu. Odlučno se pa moramo protiviti nakani vlade, ki kaže namerava odvzeti predsedstvo mestnega šolskega sveta županu, in ga izročiti okrajnemu glavarju. Smatramo to nakano kot kršenje avtonomije, kot poseg v pravice občanov, ki si želijo na predsedstvenemu mestu občanov, moža svojega župana, to je župana. Zakaj bi morali v demokratski Jugoslaviji prenašati reakcionarno pot? Višji šolski svet in naučno ministrstvo pozivamo, da nam pusti župana kot predsednika mestnemu šolskemu svetu! — Več občanov.

*** Prvi maj v Celju** je potekel mirno, brez vsakega incidenta. Na predvečer so priredili socijalisti v mestnem gledališču dramatično predstavo. Prvega maja so imeli shod, zvečer pa veselico.

*** Radi klicev »Hoch Österreich!« in »Nieder mit Jugoslawien!«** je bil dne 2. maja aretiran v Celju železniški delavec Stefan Arltisch z Brega pri Celju. Skušal je sicer pobegniti, kar pa se mu ni posrečilo. Najboljša kazen za možakarja bi vsakega bila, da se ga pošlje v Avstrijo, po kateri tako lirepeni.

*** Pogajanja za izvolitev mariborskega župana** so se vršila dosedaj na inicijativno klerikalcev samo med klerikalci, socijalnimi demokrati in komunisti. Ker pa so zastopniki rdeče internacionale odklonili vse pogoje zastopnikov rdeče internacionale, so se pogajanja razbila.

*** Izprememba v vodstvu stanovanjske komisije v Mariboru.** Gosp. poverjenik za socialno skrb Ribnikar je razrešil dosedanjega predsednika mariborske stanovanjske komisije, polkovnika v pok. Vidmarja, na njegovo lastno prošnjo dolžnosti in poveril začasno vodstvo uradu prof. Voglarju.

*** Iz Maribora.** Ruski častniki in njih bčrke iz Strnišča priredijo dne 4. maja v Götzovi koncertni dvorani koncert, katerega čisti dobiček je njim samim namenjen. Zbor obstoji iz 28 pevcev in pevki; vodi ga polkovnik g. Pogranitsch. Proizvajale se bodo staroruske cerkvene, ruske in ukrajinske narodne pesmi ter ruski in ukrajinski plesi. Odprimo srca in roke, da opomremo našim bratom.

*** Čarovnik. Orožniki v Razvanju** pri Mariboru so te dni aretirali nekoga tamšnjega čevljarja, ki je bedastim ljudem za drag denar prorokoval srečo in jim dajal razne nasvete. Svojim žrtvam je izvajal posebno rad zlatino, češ da je vsa zlatina zgnila vedno v njegovem žepu. Konec njegovemu prorokovanju so napravili orožniki, ki so zaplenili tudi vso zlatino. Čudimo se, da se dobe v 20. stoletju tako neumni ljudje, da nasedajo takim delomržečem.

*** Javno pohujkanje** je s svojim nedostojnim obnašanjem vzbujal 1. maja v kinematografu v Gaberju pri Celju krznar in čepičar Josip Grah in bil radi tega aretiran.

*** Radi vlačugarstva in prostitucije** sta bili v Celju aretirani Katarina Voljšak in Eliza Čretnik.

*** Roparski napad.** V noči na nedeljo so trije neznanci v Pobrežju pri Mariboru napadli zasebnega uradnika I. S. in mu odvzeli 3000 dinarjev. Napadenec je pohitel v bližini se nahajajočo vojašnico po pomoč, naker se je s pomočjo vojakov posrečilo ajeti enega napadalca, ki je imel tudi ves ukradeni denar. Napadalec je bil izročen sodišču.

*** Obesil se je** 30. aprila v Pekrah pri Mariboru 19letni posestnik sin Leopold Vehovar. Vzrok najbrže nesrečna ljubezen.

Otvoritev konjska dirka v Ljutomeru

Naši kmetje so proslavili 1. maj na poseben način. Priredili so ta dan pomladansko dirko, ki je slovela pred vojno daleč izven slovenskih in celo avstrijskih mej. Tudi letošnja dirka je pokazala sijajne uspehe, ki so dokaz velikega zanimanja našega kmetškega ljudstva za konjski sport.

Današnje dirke se je osebno udeležil g. minister za poljedelstvo g. Pucelj z inspektorjem svojega ministrstva g. Koroscem. Nadalje so prisostvovali dirki vodja poverjenstva za kmetijstvo g. dr. Vertanek, konjski referent Kmetijske družbe g. Černe, tajnik g. inž. Lah, g. podpolkovnik Ravnihar in mnogi drugi. Gospoda ministra in ostale predstavnike je pozdravil v imenu konjerejskega odseka g. L. Petovar, dočim jim je predsednik dirkalnega društva g. Drvenik predstavil člane odbora. Po dirki je imel minister Pucelj kratek nagovor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo z nepričakovanimi uspehi ter obljubil svojo vsestransko pomoč za povzdigo te panoge naše konjerejske. G. minister se je živahno zanimal za konje-dirkače ter si je ljutomerski konjski material dobro ogledal.

Dirka sama se je vršila pod zelo neugodnimi pogoji. Trajno deževje je razmočilo tla, kar je hitrost seveda zelo oviralo. Deževalo je tudi danes med dirko, enkrat celo tako močno, da je bilo treba tekme za pol ure prekiniti.

Pomladanska tekma je obsegala štiri tekme: 1.) enovprežno dirko za prvence, 2.) glavno enovprežno dirko, 3.) dvo-vprežno dirko za prvence in 4.) glavno dvo-vprežno dirko. Prve dirke so se udeležili štirje posestniki, med njimi eden izven konkurence. Dosegli so te rezultate: »Zaje«, triletni žrebec g. Domanjka, Sv. Juri 2:17; »Mesud«, triletni žrebec g. kapetana Strgarja, Verzej 2:18; »Vesna«, triletna koblica g. Novaka, Krapje 2:24; »Boris II«, triletni žrebec g. A. Slaviča, Banovci 2:49. Darila so dobili »Zaje« 100, »Vesna« 60 in »Boris« 35 dinarjev. »Mesud« je bil izven konkurence.

Pri glavni enovprežni dirki je tekmovalo 10 dirkačev s sledečim uspehom: »Zlatar«, štiriletni žrebec g. I. Vavpotiča, Lokavei 1:58; »Pina«, petletna kobila g. Filipiča, Stara Nova ves 2:00; »Danko«, štiriletni žrebec g. M. Slaviča, Ključarovi 2:1; »Preda«, šestletna kobila g. Filipiča 2:3; »Valka«, sedemletna kobila g. Vavpotiča, Lokavei 2:3; »Nigra«, šestletna kobila g. A. Slaviča 2:5; »Salva«, petletna kobila g. Heriča, Boroci 2:8; »Pavlina«, šestletna kobila g. A. Slaviča, Grabe 2:16; »Varna«, šestletna kobila g. Zajdele, Borkovci 2:18 in »Slava«, petletna kobila g. Znidariča, Grabe 2:21. Prvih sedem je bilo obdarjenih z darilami po 200, 120, 70, 60, 50, 40 in 30 dinarjev. Zlatar je dobil vrh tega še častno darilo Kmetijske družbe.

Pri dvo-vprežni dirki za prvence so dirkali: »Zaje« in »Mesud« 2:39; »Lina II«, triletna koblica g. Jureša, Branoslavci in »Olga«, triletna koblica g. Znidariča 3:16; »Sokol«, triletni žrebec g. Jureša, Boroci in »Boris II.« 3:16; »Orvina« in »Mirka«, triletni koblici g. Razlaga, Sitarovi 3:35. Darila po 300, 180 in 110 in 90 dinarjev.

Pri glavni dvo-vprežni dirki je dirkalo pet parov, in sicer: »Nigra« in »Danko« 2:23; »Pina« in »Preda« 2:24; »Fare-da«, osemletna kobila g. Bundlerja, Verzej in »Salva« 2:35; »Zlatar« in »Valka« 2:35; »Varna« in »Pavlina« 2:41. Darila po 400, 240, 140, 120 in 100 dinarjev, prvi par vrhu tega še častno darilo Kmetijske družbe.

Kljub neugodnemu vremenu in slabemu terenu doseženi lepi uspehi so tembolj pomembni, ker konje-dirkači niso gojeni izključno v sportne namene, ampak opravljajo poleg tega tudi vsa poljska in druga kmetijska dela. Da pospeši konjerejo z odprodajo konj, bo priredila tržnica občina Ljutomer 17. t. m. velik konjski sejm, za katerega vlada že danes veliko zanimanje.

Zvišanje telefonskih pristojbin

Letne naročniške pristojbine se zvišajo za dosedanje naročnike od 1. julija t. l. tako-le:

I. Pri omrežju z več kakor 500 telefonskimi naročniki:

a) hoteli, tovarne, banke, in hranilnice plačajo naročnino 2500 dinarjev na leto,

b) restavracije, kavarne, slaščičarne, buffeti, bari, pivnice, trgovine, agenture, menjalnice, gledališča, orfeji, bioskopi plačajo na leto 2000 dinarjev,

c) delavnice, skladišča, podjetniške in inženjerske pisarne plačajo 1800 dinarjev na leto,

d) odvetniške in ekonomske pisarne, veleposredstva, mestna podjetja (tramvaji, elektrarne itd.), lekarnе, tiskarne, penziji, klubi, potem društva in vsi ostali prostori za javne sestanke plačajo 1500 dinarjev na leto,

e) Zdravniki s privatno prakso plačajo 1000 dinarjev na leto,

f) Novinarska uredništva plačajo 800 dinarjev na leto,

g) Zasebniki, državne in samoupravne oblasti, gasilna društva, književna društva plačajo 500 dinarjev na leto,

h) Za telefone, postavljene v zasebnih stanovanjih državnih uradnikov in narodnih poslancev, je plačati 400 dinarjev na leto,

i) Poštni in brzojavni uradniki in do-brodelna društva, ki delujejo v obli blagor, plačajo 200 dinarjev na leto.

II. Za telefonsko postajo v omrežju z manj kakor 500 telefonskimi naročniki plačajo:

a) 2000 din., b) 1500 din., c) 1200 din., d) 1000 din., e) 600 din., f) 500 din., g) 400 din., h) 300 din. in i) 150 din na leto.

Pristojbina za napravo novih naročniš-kih postaj vseh gori navedenih vrst se zviša s 1. majem 1921. od 350 na 600 dinarjev.

Za premostitev glavnih in notranjih postanskih telefonskih postaj in signal-nih zvoncev v istem posloju ali na istem zemljišču (dvorišču), je v naprej plačati 120 dinarjev od vsakega aparata.

Za premostitev glavnih telefonskih po-staj v mestnem področju je plačati pristojbino 300 din., v izvenmestnem področju pa je razven te pristojbine poravnati še dejanske stroške za delo in upo-rabljene potrebščine.

V slučaju premeščenja glavne telefon-ske postaje, katera ima sporedne aparate ali signalne zvonce v drugo poslopje, je plačati razven pristojbin za premosti-tev glavne telefonske postaje ali izven-mestnih pristojbin še po 120 dinarjev od vsakega aparata ali zvonca.

Letna naročnina za vsak sporedni apar-at (notranjopostansko postajo) je plačati 120 dinarjev.

Za napravo podcentrale in sporednih aparatov plača naročnik po 120 dinarjev.

Pristojbina za pogovore iz govorilnice (celice) v krajevnem prometu je en dinar za časovno jedinico, za medkrajevne telefon-ske pogovore v tuzemskem prometu pa je treba plačati od 1. maja t. l. naprej:

I. pasu (do 100 km) tri dinarje,

II. pasu (nad 100 do 200 km) pet dinarjev,

III. pasu (nad 200 do 400 km) sedem dinarjev in

IV. pasu (nad 400 km) osem dinarjev.

Vsi privatni razgovori v soboto od 20. ure dalje pa do ponedeljka do 8. ure se zaračunavajo kot nujni, to je veljajo trojno pristojbino.

Pozivnice za razgovor se lahko dajo tudi v krajevnem prometu.

Brzojavne pristojbine se zvišajo na ta način, da se plača za vsako brzojavko v notranjem prometu poleg redne pristoj-bine še osnovna pristojbina enega din.

Vse te izpremembe stopijo v veljavo dne 1. maja t. l. z izjemo, da morajo plačati dosedanja telefonski naročniki zvišano naročnino šele od 1. julija 1921.

ZBOLJSANJE ŽELEZNIŠKIH ZVEZ V AVSTRIJI

Po sporočilu ministrstva za promet namerava avstrijska železniška uprava tekom prihodnjega meseca uvesti nastopno izboljšanje železniškega prometa. Skoro vsi pari vlakov izven lokalnega prometa, ki so doslej vozili le nekaj dni v tednu, bodo od 1. junija dalje vozili po možnosti vsak dan. Sem spadajo predvsem D-vlakovi v Svico in Pariz, z Dunaja preko Trbiža v Trst, Meran in Rim, z Dunaja preko Lundenburga in Bogumina v Varšavo ter D-vlak Dunaj-Ostenda. Poleg tega bo vozil trikrat v tednu Orient-ekspres, in sicer najprej iz Calaisa v Bukarešto, kasneje z odcepit-vami v Sofijo in Carigrad. Kar se tiče skrajšanja vožnje, bodo D-vlakovi v Svico prihajali približno za eno uro, v Berlin preko Pasaua za pol ure, oni, ki vozijo med Dunajem in Trstom za dve in pol ure, v obratni smeri za tri in tričetrt ure proje. V smeri Dunaj-Praga se upelje nov brzovlak ki bo odhajal iz Dunaja v Prago popoldne, a v obratni smeri do-poldne. Dalje se uvede direktni vlak med Innsbruckom preko Arlberga in Stutt-garta v Amsterdam in drugi iz Gradca preko Leobna in Salztala v Salzburg z odcepitvijo na Salzburg, Innsbruck in Gastein. Tudi ti vlaki bodo vozili vsak dan, kakor tudi brzovlak med Gradcem in Budimpešto. Od 1. julija se uvedejo D-vlakovi z Dunaja v Salzkammergut in tovrtni vlaki med Dunajem in Inns-bruckom s posebnim vozom v München, kasneje v Lindau.

Gospodarstvo

FINANČNI SOSVET.

Finančni svet je izrekel svoje mnenje o novem proračunu 1921/22.

Na povabilo finančnega ministra dr. Koste Kumanudija se je vršila o 27.—30. aprila v finančnem ministrstvu v Beogradu konferenca širšega finanč-nega sosveta, na kateri sta zastopala Slovenijo gg. industrijalec Dragotin Hribar in tajnik trgovsko-obrtniške zbornice v Ljubljani pristav Ivan Mo-horič. Razpravljalo se je o izena-čenju direktnih davkov, o uvedbi no-vih direktnih davkov na poslovni pro-met, o reviziji trošarin, razširjenju 94 postavk srbskega zakona o pristojbi-nah na celo kraljevino in o vprašanju notranjega državnega posojila.

Finančni minister dr. Kumanudi je uvodoma obširno pojasnil finančni po-ložaj naše države. Bati se je, da bo fi-nančno leto 1920/21 radi nerednega plačevanja davkov — nekatere pokra-jine so plačale komaj tretjino predpisa-nega davka — končalo s primanjklja-jem približno 2 milijard dinarjev. V proračunu za leto 1921/22 bodo znašali izdatki v jako skrajšani obliki 5 milijard dinarjev. Minister je naglašal, da bo treba, ako se boče naša država izogniti nadaljni inflaciji nekritega de-narja, odstraniti iz proračuna vse, kar ne spada v proračun, zlasti trajne in-vesticije, izdatke za obnovo zemlje in vse izredne izdatke, katerih ne more prenesti redni proračun. Za sanacijo prometa in za investicije se namerava najeti notranje državno posojilo v zne-sku 700 milijonov dinarjev. Ta denar bi porabila država za zgradbo železnic, za pristanišča in razne druge produk-tivne investicije.

Ker sedanja dohodki ne zadostujejo niti za kritje rednih izdatkov, se je fi-nančno ministrstvo odločilo, da povisa uvozne carine, uvede nove davke za poslovni promet in povisa vrh tega še pristojbine. To je po mnenju finančnega ministra nujno potrebno zlasti radi te-ga, ker pri sedanjih razmerah nikakor še ni mogoče izenačiti sistema direktnih davkov, niti ga razvrstiti tako, da bi zajamčili zadostne dohodke za kritje rednih državnih izdatkov.

Pri direktnih davkih namerava mini-strstvo povisati zemljarino na 4kratni znesek, dočim je bil lanski povisek samo 3kratni. Enako tudi dohodnino. Upoštevalo pa se bo pri tem, da bo vsled draginje potrebno zvisati eksis-tenčni minimum in zvižati skalo pri osebni dohodnini, zlasti za manj pre-možne sloje. Rentnina se bo za celo kraljevino izenačila na 10 odstotkov, dočim je znašala dosedaj v Sloveniji 3, v Srbiji pa 16 odstotkov. To so bili predlogi finančnega ministra.

Člani finančnega sosveta so predla-gali, naj bi se pri dohodnini in plača-rini vzela za podlago svota 30.000 K kot eksistenčni minimum, ki mora biti davka prost, za svoto 30—40.000 K pa naj bi znašalo davčno breme 1%, do 50.000 K 2% itd.

Projekt davka na poslovni promet je proti lanskemu mnogo bolj moderen. Obsega namreč sploh vsak promet pre-mičnin, kakor tudi osebne usluge, ka-terih obremenitev je določena na 1% od vrednosti prodanega blaga oziroma izvršene usluge. Člani finančnega so-sveta so predlagali, naj bi se enkrat vzelo samo pol od sto od vrednosti, ker bi se davčna morala obvezancev s tem nedvomno dvignila. V svrhu natančne proučitve tega davka v praksi odputuje že v najkrajšem času v Prago in na Dunaj posebna komisija, ki bo potem na podlagi izkušenj izdelala pravilnik za našo državo. Davek bo vpeljan v obliki zakona in ne naredbenim potom. Njegov namen je, zagotoviti državi zadostne dohodke, dokler ne moremo kriti izdatkov z davki.

Trošarine, ki so obstajale dosedaj, ostanejo neizpremenjene tudi v naprej. Ukine pa se le trošarina na mineralne vode in na sodavice. Člani sosveta so ugovarjali, da so sedanje trošarine pre-visoke in da bi se morale zmanjšati, ker drugače se ne more dvigniti niti produkcija niti konsum trošarinskih predmetov, finančni minister pa je si-ker priznal, da so postavke jako visoke, vendar jih ne more zmanjšati, ker bi bil sicer primanjkljaj prevelik.

Glede pristojbin, ki jako občutno za-devajo nova industrijska podjetja, del-niške družbe in vsa prometna sredstva, so člani sosveta predlagali več izpre-memb, o čemer pa se minister še ni mogel definitivno izjaviti. Radi novo uvedenih pristojbin odpade v Sloveniji železniško-prometni davek, ki je znašal 20% od voznih listkov, 15% pa od to-vornine.

Finančni minister je obljubil, da bo za Slovenijo vzpostavil glede obrtnega davka zopet kontigent ter glede osebne dohodnine davčne komi-sije v smislu predloga delegacij. Vrh tega se bo zopet uvedlo razpošiljanje plačilnih nalogov za davčne obvezance.

Kar se tiče notranjega državnega po-sojila, se je razmotrivala trenutna fi-nančna kapaciteta naše države kot glavni predpogoj za uspešno emisijo novega državnega posojila. Razpravlja-lo pa se je tudi o eventualnem vezanju novega državnega posojila s sanacijo bivših avstrijskih vojnih posojil, ki jih imajo naši državljani. Vendar pa kaki konkretni sklepi v tem pogledu niso

bili napravljeni in se bo posvetovanje v tej zadevi še nadaljevalo.

Proračunsko leto 1920/21 poteče s 31. majem. Do tedaj mora biti nov proračun za leto 1921/22 dogotovljen. K gornjim predlogom finančnega mini-stra se bomo še vrnili. Pozdraviti moramo sicer zboljšanja napram tekočemu proračunskemu letu. Obetajo pa se nam tudi nova bremena. Mogoče bi se dalo enemu ali drugemu bremenu izogniti, ako bi se izdatki zmanjšali.

— Umni sadjar. V družbo našega časo-pisja je zopet vstopil Slovenski sadjar, ki je pred vojno že sedem let plodonosno deloval za sadjarstvo med Slovenci. Družba vnetih sadjarjev je nedavno usta-novila Sadjarsko društvo za Slovenijo. To društvo namerava z vsemi le mogo-čimi sredstvi pospeševati umno sadjar-stvo v naši domovini in je z namenom, da bi širilo svoje ideje potom lastnega strokovnega glasila, zopet vzbudila k novemu življenju ta jako umestni stro-kovni list, ki je ravnokar začel izhajati v Ljubljani. Že prva številka nam mno-go obeta. Zanimivi članki, pojasnjeni s primernimi podobami, med temi tudi umet-niško lepa priloga v barvah, mnoge kraj-ske beležke, — skratka, list kaže, da je uredništvo v večjih rokah, vsled česar gotovo zasluži, da si pridobi med Sloven-ci prav mnogo naročnikov. Naročnina znaša 40 K ter je obenem tudi društvena članarina. Sprejema jo Fr. Govičan, satj. nadzornik v Celju.

— Nahava lokomotiv in vagonov. Ka-kor se poroča iz Beograda, bo naša vla-da naročila v Ameriki večje število tež-kih brzovoznih lokomotiv in vagonov za transport blaga. Osebnih vagonov so naro-čeni deloma v Belgiji, a deloma v Fran-ciji.

— Pogajanja za odkup Južne železnice. Ministrstvo zaobračaja je sestavilo po-sebno komisijo, ki ima nalogo, da dogo-vorno z zastopniki Južne železnice dose-že sporazum, da naša vlada odkupi pro-ge Južne železnice in jih prevzame v svojo last. Brez dvoma bi taka trans-akcija bila velike koristi za našo kralje-vino in je želeto, da se to vprašanje čim-prej povoljno reši.

Borza 2. maja

Dunaj, Zagreb 454.50 — 458.50, Beo-grad 1818 — 1838, Berlin 985 — 991, Bu-dimpešta 314.50 — 317.50, Bukarešta 1035 — 1045, London 2560 — 2580, Mi-lan 3090 — 3110, Newyork 641 — 645, Pariz 4997.50 — 5037.50, Praga 879.50 — 885.50, Sofija 775 — 785, Varšava 75.50 — 77.50, Curih 11.337.50 — 11.387.50. Valute: dolarji 635 — 639, bolgarski levi 770 — 780, nemške marke 988 — 994, angleški funti 2545 — 2565, franci, franki 4987.50 — 5027.50, lire 3085 — 3105, dinarji 1809 — 1829, poljske marke 75.50 — 77.50, rom. lei 1030 — 1040, carski rublji 197 — 203, švicarski franki 11.275 — 11.325, češke krone 880 — 886. Avstr. krona renta 107.50 — majska renta 108. — Ogrska krona renta 285. — V. avstrijsko vojno posojilo 81.25 Turške srečke 3990. — Avstr. kred. zav. za trg. in ind. 2830. — Anglobanka 1898. — Bankverein 1328. — Länderbank 2820. — Avstro-Ogrska banka 4700. — Bosanska zemaljska banka 1605. — Zivnostenska banka 3670. — Državne železnice 5190. — Lombard 3255. — Alpine-Montan 7798. — Praška železna industrija 11560. — Trboveljska premogokopna 4380. — Leykam, papirnica 9875. — Zenica-Železo — Kranjska železna industrija 10100. —

Praga, devize: Berlin 110.75 — 112.25, Curih 1288.50 — 1294.50, Milan 349 — 351, Pariz 556.50 — 559.50, Lon-don 290 — 292, Newyork 72.50 — 73.50, Beograd 209.50 — 211.50, Bukarešta 118.50 — 120, Sofija 86.50 — 87.50, Du-naj 10.90 — 11.90, Varšava 8.30 — 9.30, Zagreb 52.12 — 53.12, Budimpešta 35.25 — 36.25. Valute: nemške marke 110.75 — 112.25, švic. franki 1283.50 — 1286.50, lire 346 — 348, franc. franki 553.50 — 556.50, angl. funti 288 — 290, dolarji 72 — 73, dinarji 203 — 205, rom. lei 118.50 — 120, bolg. lei 82.75 — 83.75, avstrijs-ke krone 10.90 — 11.90, poljske marke 8.20 — 9.30.

Curih: Berlin 8.521/2, Newyork 890 — 930, London 22.57, Pariz 43.95, Milan 27.25, Praga 7.70, Budimpešta 2.85, Za-greb 4, Bukarešta 9.25, Varšava 0.68, Dunaj 1.50, avstrijske krone 0.94.

Berlin: Italija 311.65 — 312.85, London 258.321/2 — 258.921/2, Pariz 501.95 — 503.05, švic. franki 1144.85 — 1147.15, Dunaj 17.351/2 — 17.391/2, Praga 89.65 — 89.85, Budimpešta 31.46 — 31.54.

Vremensko poročilo

Ljubljana 304 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja	Temperatura	Relativna vlažnost	Velikost oblakov	Nebo	Velikost vetra
2. maj	7. ura	7.2	72.2	3.2	brez oblakov	des.
	14. ura	14.2	73.7	10.0	"	"
	21. ura	11.7	79.7	8.5	"	"

Srednja vsoto letne temperature 8.7, normalna 12.1
Vremenska napoved: deževno vet. vreme
Solnce vzhaja ob 4:44 zahaja ob 19:11

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik Mit. E. Jelenc.

Hugh Conway:

Iz teme v luč

Roman.

Govoril je z mirnim, obupnim glasom. Nisem mogel preprečiti, da bi se mi besede ne glasile hladno, da mi ne bi glas bil resen. Ako je moj prihod izzval v njegovem srcu količjak upanja, moje vedenje mu ga je razpršilo. Spoznal je, da nisem zaradi njega naredil pota.

«Ako se vrnem nazaj v srečo ali ne, to odvisi od tega, kar mi boste povedali. Lahko si mislite, da ni malenkostna zadeva, ki me je pripeljala tako daleč, samo da vas vidim za malo minut.»

Radovedno se je ozrl v mene, a ne nezaupljivo. Škodovati mi nisem mogel — zanj je bil zunanji svet pri kraju. Ako bi ga obdobje petdeset umorov in mu vse dokazal, bi njegova usoda ne bila nič hujša. Bil je uničen, takorekoč izbrisani iz človeštva, nič mu ni moglo biti mar, kakor kvečjemu telesne neprilike. Pretreslo me je, ko sem razbral pomen njegovih besedi, in nehoti me je obšlo sočutje.

«Hvala vam», je rekel malone po-

nižno». Teško, da bi verjeti, gospod Vanghan, da je mogoče pripraviti človeka v tako stanje, da se skoraj ne more premagovati ob pogledu na dostojno jed in pijačo».

Ker sem videl notranjostno ostroga, sem mu lahko verjel vse. Odprl sem steklenico ter jo postavil predenj. Med tem, ko je pil in jedel, sem ga lahko pozorno motril.

Trpljenje ga je silno izpremenilo.

Vsaka poteza je bila ostrejša, vsak ud drobnejši — najmanj deset let je bil videti starejši. Nosil je navadno obleko ruskega kmeta, ki mu je v capah visela okrog telesa. Nože, zavite v kosu neke volnene snovi, so mu tuptam gledale iz čevljev. Dolgi, naporni marši so pustili svoje sledove na njegovi postavi. Sicer se mi nikdar ni videl čvrst možak, kakršnega sem ga pa zdaj videl, sem bil prepričan, da se ruski vladi ne bo izplačalo njegovo vzdrževanje, najsi ga dajo h kakršnemkoli delu. Bilo je očitno, da ji ga ne bo treba dolgo vzdrževati.

Sicer ni jedel požrešno, vendar z veliko slastjo. Vina se ni mnogo poslužil. Ko je končal, se je ozrl naokoli, kakor da bi še kaj pričakoval.

Uganil sem, kaj je želel, pa sem mu ponudil torbico za smodke in ognja. Zahvalil se mi je in pričel z užitkom kaditi.

Nekoliko časa nisem imel srca, da bi prekinil nesrečnika. Ko bi me zapustil, bi se moral vrniti v tisti pek, natlačen poln človeških bitij. Pa čas je mineval. Zunaj pred vrati sem slišal enakomerni korak straže in nisem vedel, koliko časa je vljudni stotnik dovolil ujetniku uživati to milost.

Ceneri je slonel vznak na stolu, kakor da bi sanjal in je počasi in mirno kadil. Pozval sem ga, naj malo več pije. On pa je zmajal z glavo, se obrnil ter uprl oči v mene.

«Gospod Vanghan», je rekel, «resnica, gospod Vanghan je. Ampak kdo in kaj sem pa jaz? Kje smo? Ali v Londonu, ali Oenovi, ali kje drugje? Ali se bom prebudil in spoznal, da so zboljšanje, kar sem pretrpel?»

«Bojim se, da niso sanje. V Sibiriji smo».

In vi niste prišli z dobrimi novicami? V niste eden naših — prijatelj, ki me z nevarnostjo za lastno življenje skuša osvoboditi?»

Zmajal sem z glavo. «Rad bi storil vse, kar je v moji moči, da bi vam olajšal usodo, vendar prihajam iz sebičnega nagiba, da vas vprašam nekaj reči, ki edino vi morete odgovoriti nanje».

«Vprašajte jih. Rešili ste me za eno uro iz moje bede; hvaležen sem».

«Ali boste po resnici odgovorili?»

«Zakaj ne? Ničesar se nimam bati, ničesar pridobiti, ničesar upati. Samo okoliščine usilijo hinavstvo ljudem; človeku v mojem položaju ga ni treba».

«Prvo vprašanje, ki ga imam do vas, je — kdo in kaj je ta človek Macari?»

Ceneri je planil pokoncu. Ob imenu Macari se je vrnil takorekoč zopet nazaj na zemljo. Zdaj ni bil več videti kakor oslabele človek. Glas mu je bil krepak in resnoben.

«Izdajalec! Izdajalec!» je zavpil. «Da bi njega ne bilo, bi se mi posrečilo rešiti se. Samo da bi zdajle bil na vašem mestu! Najsi sem še tako oslabele, vseeno bi zbral toliko moči, da bi ga tiščal za vrat, dokler ne bi tisto zavrženo življenje zapustilo njegovega prokletega telesa!»

Hodil je po sobi gorindol in stiskal in odpiral pesti.

«Poskusite se umiriti, dr. Ceneri», sem dejal. «Jaz nimam nič opraviti z njegovimi zarotami in političnimi izdajstvi. Kdo je on? Kakšnega rodu je? Ali je Macari njegovo pravo ime?»

«Edino ime, pod katerim ga jaz od nekdaj poznam. Oče mu je bil italijanski odpadnik, ki je poslal svojega sina na Angleško iz strahu, da ne bi preli svoj dragocene krvi za svobodo svoje domovine. Spoznal sem se z njim, ko je bil še mlad in ga naredil enega od nas. Macari».

(Dalje prihodnjic.)

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»?

Zahtevajte

v
kavarnah, gostilnah,
brivnicah in javnih
lokalih
„JUTRO“

Rot poslovodja, skladiščnik ali pisarniška moč prosi službe starejši, po vojni uničeni trgovci z mešanim blagom, tudi železninar. Dobrotni podjetnik, ki bi ga sprejel tudi izven Ljubljane, naj se blagovoli pismeno javiti upravi «Jutra» pod »Nujna pomoč družini št. 759«.

759 3-1

Lokal

pripraven za vsako trgovino, z elektr. razsvetljavo, skladiščem in inventarjem, na prometni ulici blizu glavnega trga v Mariboru se takoj ugodno proda. Odstopi se tudi stanovanje. Ponudbe na Anončni in informačni zavod »Vedeč«, Slovenska ulica 6.

761 2-1

Svinjsko mast, čisto, doma topljeno, razpošilja in ponudbe sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni trdika Janko Popovič, Ljubljana.

330 39-35

Stavbene potrebščine:

Portland-cement, zidno in strešno opeko, cementne strešnike, cementno-azbestni škrlilj (eternit), cementne cevi, dražne cevi, apno, Watproof (cerezit), asfalt, izolirne plošče, lesni cement, pristno strešno lepenko št. 80, 100 in 120, strešni lak, katran, karbolinej, glps itd. dobavlja

Ljubljanska komercialna družba Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Prodaj

lep bukov gozd

za posekati, približno do 150 vagonov drv. Kje, pové upravništvo »Jutra«.

Pisalni stroji

znamka »Omega«
ravnokar dospeli.

Iste nudi po najnižji ceni »IMPEX«, importna in eksportna družba v Ljubljani, Krekov trg št. 1.

761 2-2

Preklic.

Jaz Frančiška Česen, posestnica v Lešah, obžalujem in preklicujem žalitve, ki sem jih izrekla dne 4. aprila t. l. o Tereziji Bohinje iz Leš.

762

V Radovljici, dne 22. aprila 1921.

Zastopnike

v vseh večjih mestih Jugoslavije išče tvornica kravat.

3-1 Ponudbe pod »Kravate« na Anončno ekspedicojo A. Matellič, Ljubljana.

Zahvala.

Za vse dokaze prisrčnega sozolja, ki so nam došli ob priliki prerane smrti naše nepozabne matere, gospe

Amalijske Žerjav, roj. Kindingl

se tem potem iskreno zahvaljujeta

rodbini Žerjav in Počkar.

V Ljubljani, dne 2. maja 1921.

765

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v »Jutru«!

Inženier dr. Miroslav Rasal

oblastveno poverjen
stavbeni inženier

Ljubljana

Blahova ulica št. 7.

Specijalno stavljen podjetje za betonirne, železobetonske in vodne zgradbe.

Iskaba vodnih sil.

Knjigovodja, popolnoma samostojna moč, pisarniškega vodja se išče za takojšnji nastop v večje industrijsko podjetje v Ljubljani. — Ponudbe z zahtevo plače na upravnistvo »Jutra«.

699 2-2

Ruska mehanična delavnica in ključavničarstvo „JAKORJ“

Montaža raznih strojev, remontacija avtomobilov, motociklov in koles (biciklov), poljedelskih strojev in ključavničarska dela.

Naročila se sprejemajo.

Odgovorna dela pod nadzorstvom ruskega inženirja. 5-2 Ljubljana, Karel Kotnikova ul., Ledina.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevski-Lavstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 3 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 80 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

66 41

GRİČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9.

Največja zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Blago za obleke in plašče.

Obleke po meri se zgotovijo točno po naročilu.

Konfekcija za dame.

F. BRUMAT
Ljubljana

426 52-50

Manufaktura in tkanine

Mestni trg 25/I.

I. SANDRIN
LJUBLJANA

244 26-10

Velika zaloga usnja kož, podplatov, gonilnih vsakovrstnega jermenov in boksa na debelo

Mestni trg 6.

Pravkar je izšel

ponatis znamenitega »Jutrovega« romana, ki je vzbujal splošno pozornost:

Frank Haller, Prigode gospoda Collina.

Naroča se pri upravnistvu »Jutra«, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

754 Prvovrstna 6-1

ES-KA kolesa

Najfinjše predvojno kvalitetno blago.

J. GOREC
LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta št. 14.

Kapital: K 20,000,000

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve okrog K 6,000,000

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA 243 26